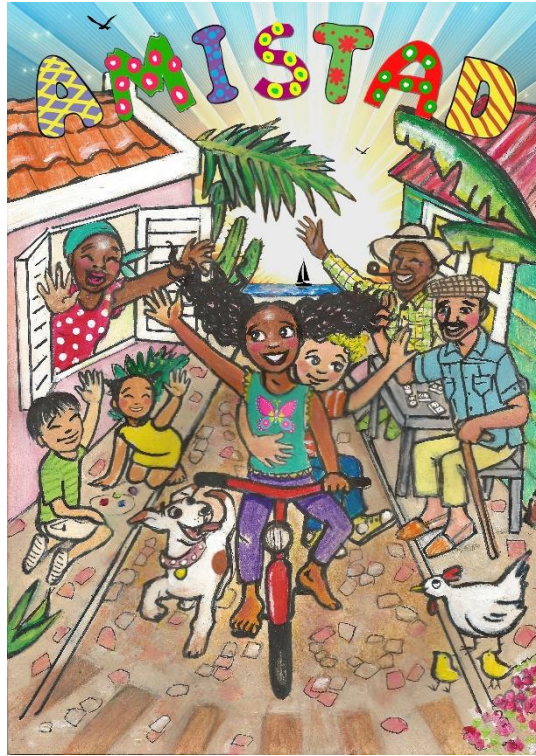

Amistad

Traha storia hunto ...

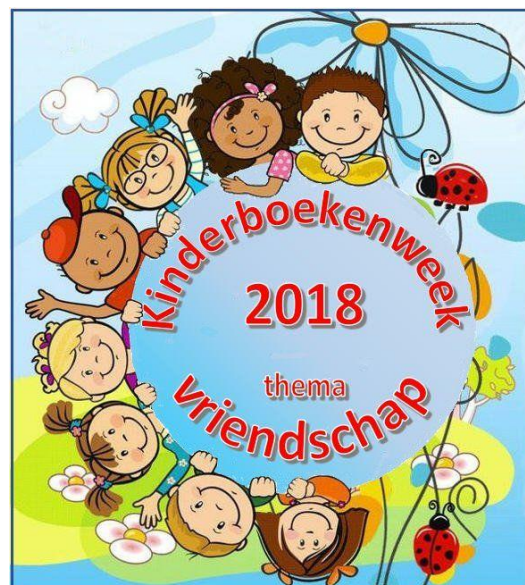
Vriendschap

Kom erbij!

Festival di Buki pa Mucha

E aña aki, nos ta celebra e Festival di Buki pa Mucha pa e di 26 biaha na Aruba, locual ta tuma luga di 5 pa 9 di november 2018. E tema di e aña aki ta Amistad, cu e lema “Traha storia hunto ...”.

In Nederland vindt de 64ste editie van de Kinderboekenweek plaats van 3 t/m 14 oktober 2018. Het thema van de Kinderboekenweek van dit jaar is *Vriendschap*, met als motto *Kom erbij!*

Vriendschap

BFF, hartsvriendinnen, bloedbroeders, het zijn allemaal hartenkreten van echte vrienden. Vriendschap is diep verankerd in de jeugdliteratuur. Niet voor niets natuurlijk: vrienden maken leer je als kind. De gelukzalige momenten van verbondenheid of juist het tegenovergestelde gevoel van miskenning als het niet lukt aansluiting te vinden of als je gepest wordt, iedereen maakt het mee. Online en offline. Echte vriendschap kent geen scheidlijnen en gaat door alle culturen, rangen, standen en geslacht heen.

Met dit thema sluit de Kinderboekenweek ook aan bij de campagne *Lees met andermans ogen*, welke wordt georganiseerd door de Leescoalitie, een samenwerkingsverband tussen Stichting Lezen, Stichting CPNB, Stichting Lezen & Schrijven, de Koninklijke Bibliotheek, het Literatuurmuseum/Kinderboekenmuseum en de Vereniging van Openbare Bibliotheken.

Deze landelijke organisaties bundelen hun krachten om zo veel mogelijk mensen aan te zetten tot lezen en voorlezen, zie <https://leesmetandermansogen.nl/>.

INHOUD

PAGINA

Wat is vriendschap?	3
Het kinderboekenweekgeschenk	4
Het kinderboekenweeklied	6
Van de site van:	
☯ De kinderboekenjuf	8
☯ Juf Anke	15
☯ Rian Visser	19
Meer lesideeën, DIY's, puzzels en kleurplaten	22
Background information:	
☯ Dit is echte vriendschap	32
☯ Feedback geven en ontvangen	36

Kico ta amistad?

Amistad ta un relacion afectivo cu ta keda forma entre dos of mas individuo, na cual ta mara balornan fundamental manera amor, lealtad, solidaridad, cualidad incondicional, sinceridad y compromiso, y cu ta keda cultiva cu e trato continuo y e interes mutuo a traves di tempo. Amistad ta nace ora dos of mas persona ta comparti entre otro opinion, sentimento, preocupacion, hobby y actividad, sin cu tin envidia entre nan. Door di esey e amistad por surgi na cualkier luga y bou di cualkier circunstancia.

Wat is vriendschap?

Een vriendschap is een relatie tussen twee of meer personen. Die vriendschapsrelatie kan tussen mannen en vrouwen zijn, maar ook tussen mensen van hetzelfde geslacht. Wanneer mensen een vriendschap met elkaar hebben betekent dit dat zij elkaar vertrouwen, ongeacht wat er gebeurt. Vaak speelt daarbij het karakter een rol. Bij een vriendschap vinden mensen elkaars karakter aantrekkelijk omdat deze op elkaar aansluit, of juist als deze geheel tegengesteld is aan elkaar. Binnen vriendschappen zijn er bepaalde gradaties. Niet alle vrienden of vriendinnen hebben een gelijkwaardige relatie. Zo kan bijvoorbeeld de een de 'beste vriend' zijn en de overigen 'gewoon' vrienden.

What is Friendship?

Friendship is a type of relationship between two people who care about each other. But such a dry definition doesn't do the concept of friendship justice. Consider these examples: A friend is the first person you want to call when you hear good news. A friend remembers that you don't like pickles on your sandwich. True friendship is when someone knows you better than yourself and takes a position in your best interests in a crisis. Friendship goes beyond just sharing time together, and it is long lasting. Friendship can mean different things to different people.

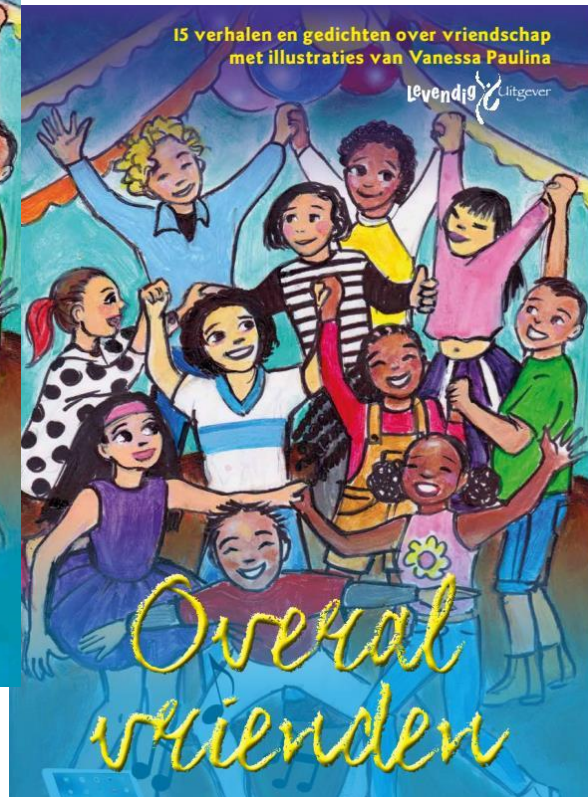
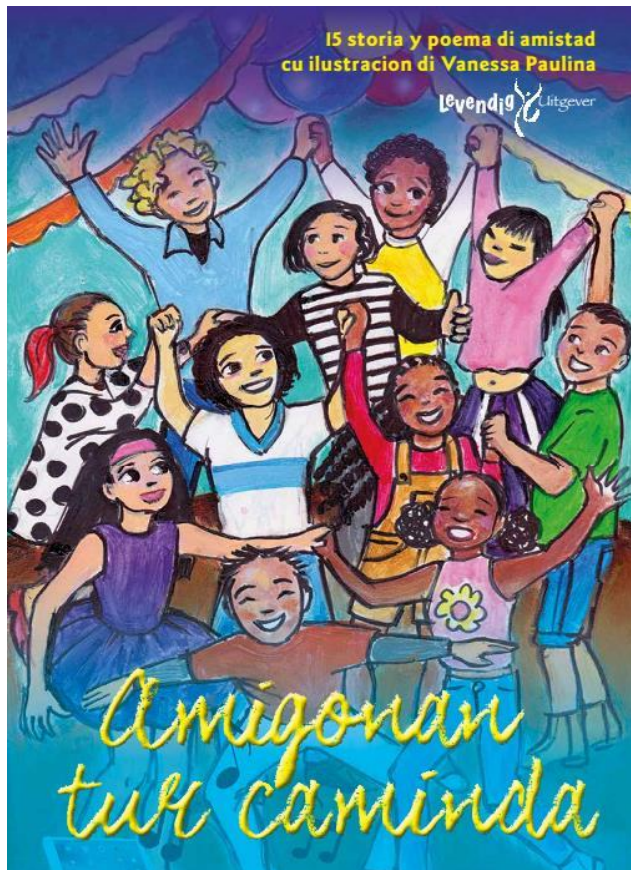
Que es la Amistad?

La amistad es una relación afectiva entre dos o más personas. La amistad es una de las relaciones interpersonales más comunes que la mayoría de las personas tienen en la vida. La amistad se da en distintas etapas de la vida y en diferentes grados de importancia y trascendencia. La amistad nace cuando las personas encuentran inquietudes y sentimientos comunes al igual que confianza mutua. Hay amistades que nacen a los pocos minutos de relacionarse y otras que tardan años en hacerlo.

Puede haber relaciones amistosas donde interviene una persona y otro tipo de personalidad o de una forma animal. Por ejemplo, algunas personas catalogan como amistad a su relación con un perro, no en vano a este último se le conoce como *-el mejor amigo del hombre-*.

E regalo di siman di buki pa mucha

ARUBA

Zoals reeds de gewoonte is, geeft Biblioteca Nacional Aruba ook dit jaar weer een kinderboekenweekgeschenk uit, zowel in het Nederlands, als in het Papiamentu.

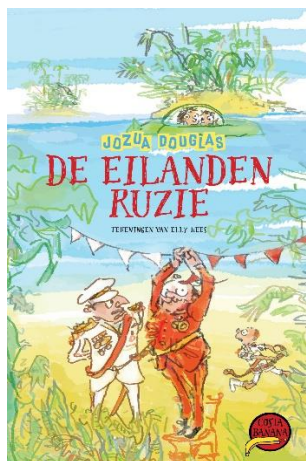
Wat verschilt met de vorige jaren is dat het boek nu bestaat uit verschillende verhalen en gedichten van de deelnemende auteurs.

En de kleurrijke illustraties die het boek tot een prachtig geheel maken zijn van Vanessa Paulina.

Het kinderboekenweekgeschenk

NEDERLAND

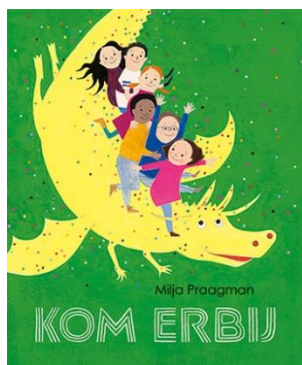
Jozua Douglas schreef het kinderboekenweekgeschenk voor dit jaar, de titel van het boek is *De eilanden ruzie*. Jozua begon zijn schrijverscarrière met poëzie en won hiermee meerdere prijzen. Sinds 2009 legt hij zich volledig toe op het schrijven van kinderboeken, eveneens zeer succesvol. Zijn populairste boeken zijn:

De verschrikkelijke badmeester, *De vreselijke tweeling* en de serie *Costa Banana*. *De gruwelijke generaal* (2016) en *De*

ongelooflijke Ravi Ravioli (2017) werden beide tot één van de beste boeken verkozen. Jozua's boeken zijn onder meer vertaald naar het Deens, Duits, Fins, Portugees, Koreaans, Chinees, Italiaans, Noors, Sloveens en Engels.

Elly Hees maakte de illustraties voor het boek *De eilanden ruzie*. Zij illustreerde meer dan 50 kinderboeken, onder andere de serie *Dummie de Mummie* en andere boeken van Tosca Menten. Maar ook die van andere schrijvers zoals Francine Oomen, Manon Spienburg en Thijs Goverde. Voor haar is tekenen een taal waarin ze beter kan vertellen wat ze ziet dan in woorden.

Milja Praagman heeft het prentenboek *Kom erbij* geschreven. In 1995 begon ze als zelfstandig ontwerper/illustrator voor kranten en de tijdschriften, *Okki*, *Bobo* en *Taptoe*. Voor *Sesamstraat* maakt ze animaties. Haar eerste prentenboek is getiteld *Meneer Po* (2005). *Nog 100 nachtjes slapen* werd gekozen tot

Prentenboek van het Jaar (2013) en won ook een Leespluim. *Omdat ik je zo graag zie* won een Zilveren Penseel (2017). Milja's boeken zijn vertaald over de hele wereld, van Denemarken tot China.

Het kinderboekenweeklied

De videoclip is te bezichtigen op <https://kvk.bnnvara.nl/playlist/kom-erbij-39>

Kom erbij! door Kinderen voor Kinderen

Tekst: Edward van de Vendel, muziek: Tjeerd P. Oosterhuis

Solisten: Ayana, Dewi, Gracella, Jayda, Luuk, Sebastian, Sharama

Kom erbij, kom erbij!
Kom erbij, kom erbij!

couplet 1

Jij houdt van sport, ik van tv
Jij maakt de plannen, ik doe mee
Jij zegt whatever, ik zeg yes
Jij wil een zus, ik heb er zes

Ik eet geen vlees, dat vind ik naar
Jij bent voor Ajax, best wel raar
Ik hou van roze, jij van bruin
Ik wil een tijger in m'n tuin

Maar volgens mij is het dus dankzij die verschillen
Dat wij voor altijd met z'n allen willen chillen

refrein 1

Dus kom erbij
Kom erbij, kom erbij!
We houden duizend dagen vrij
Ja, kom erbij
Kom erbij, kom erbij!
Voor hem en haar, voor jou en mij
We sluiten niemand buiten
Dus sluit je bij ons aan
Want niemand, niemand, niemand
Hoeft alleen te blijven staan

Dus kom erbij
Kom erbij, kom erbij!
Dus kom erbij
Kom erbij, kom erbij!

couplet 2

Ik ben op haar, jij bent op hem
Ik word gelukkig als ik zwem
Jij houdt van zon en ik van zee
Ik wil graag met het circus mee

Jij leest Lampje, ik Van Loon
Ik doe getikt, jij doet gewoon
Jij houdt van selfies, ik niet zo
Jij maakt er zevenhonderd - go!

Maar volgens mij is het dus dankzij die verschillen
Dat wij voor altijd met z'n allen willen chillen

refrein 2 ...

bridge

Vrienden wil je zien
Daar wil je altijd wel naartoe
Van plannen komen plannen
En we doen niet aan gedoe
Want juist omdat we vrienden zijn
En samen, ik en jij
Kan er altijd iemand bij
Ja, kan er altijd iemand bij

Kom erbij, kom erbij!
Kom erbij, kom erbij!

refrein 3 ...

Dus kom erbij
Kom erbij, kom erbij!
Dus kom erbij
Kom erbij, kom erbij!
Dus kom erbij
Kom erbij, kom erbij!
Dus kom erbij
Kom erbij, kom erbij!

KINDERBOEKENJUF

<http://www.kinderboekenjuf.nl/kinderboekenweek/kinderboekenweek-2018-vriendschap/>

Vriendschap is een heel breed thema, maar wel een thema dat een bijzonder onderwerp aanspreekt. Iedereen is op zoek naar vriendschappen, mensen bij wie je je veilig voelt, kinderen met wie je graag speelt. Het is een persoonlijke band tussen mensen die elkaar vertrouwen. In veel boeken zijn vriendschappen essentieel, maar wanneer draait het nu echt om vriendschappen sluiten en onderhouden?

Hieronder enkele boeken op Kinderboekenjuf, waar mini leeslessen bij bedacht zijn, op de site staat de hele lijst:

- **De mooiste vis van de zee (kleuter)**
- Hugo zet de boel op stelten (klas 1 + 2)
- Froekje & Mies gemeen spel (klas 3 + 4)
- Treiterkoppen, smartphones en poolparty's (klas 5 + 6)

De mooiste vis van de zee is er ook in het Papiamentu!

In de readers van Proyecto Promocion di Lesamento, te lezen op www.ea.aw → **lesamento**, staan de verschillende werkvormen beschreven die de kinderboekjuf noemt in de lesideeën voor dit boek, zoals:

- **Interactief voorlezen** (reader 1)
- **Gebruik een (vinger)pop** (reader 5)
- Maak een **verteltas** bij dit boek (reader 2)
Via de site zijn woord-, tel- en memory kaarten te downloaden die aansluiten bij dit boek.
- Maak een **verteltafel** (reader 3) over de zee en vul deze eventueel aan met een watertafel.
- **Speel het verhaal na** in de klas (reader 3)
- **Systeendenken** (reader 3) is een goede manier in gesprek te gaan met kinderen over het boek en om goed te begrijpen waar het echt om draait in het boek. Bij dit verhaal zijn twee tools goed bruikbaar.
 - Een **gedragspatroongrafiek** waarbij emoties aan de linkerkant staan en onderaan verschillende gebeurtenissen benoemd worden.
 - Een **gebeurtenisketting** daarin schrijf/teken je wat er gebeurt en hoe de verhaallijn gaat.

<https://www.kinderboekenjuf.nl/ideeen-mini-leesles/de-mooiste-vis-van-de-zee/>

Lesideeën Kinderboekenweek 2018 Vriendschap

<https://www.kinderboekenjuf.nl/leesbeleving/lesideeen-kinderboekenweek-2018-vriendschap/>

Gekoppeld aan boeken

Vriendschappen komen in alle soorten en maten. Zo kun je tijdens het lezen als lezer een sterke band opbouwen met de hoofdpersoon in het boek. Soms heb je misschien wel het gevoel dat je diegene zo goed kent dat het net een vriend(in) is. **Met welk personage uit welk boek zou jij wel een vriendschap willen?** Zelf zou ik wel een vriendschap willen met Harry Potter en Hermelien om verschillende redenen. Hoe gaaf is het om zulke dappere vrienden te hebben? Zouden zij mij ook dapperder maken? En ook al ben ik dan een dreuzel... door vrienden met hun te zijn kom ik in ieder geval in aanraking met de magische wereld! Hoe gaaf zou dat zijn? Nou, ik droom nog even door! Laat de kinderen in jouw klas vooral ook zelf dromen met deze stelopdracht. Schrijf een verhaal over de dingen die jullie samen beleven.

Rondom muziek/film:

- Zing samen het lied van *Bert en Ernie* over vriendschap.
- Zing het lied *Iedereen is anders* om juist ook stil te staan bij de verschillen en het lied *Sorry* zeggen om ook te leren hoe je sorry zegt. *Jij mag er zijn* en *We hebben allemaal* wat kun je ook gebruiken.
- Voor groep 3, 4, 5: Bekijk dit filmpje van Huisje, Boompje, Beestje over vriendschap. Wat is vriendschap voor jou?
- Voor groep 5, 6, 7 en 8: Bekijk filmpjes van **ReChill** over o.a. Grenzen aangeven, sorry zeggen, niet begrepen worden, ergens geen zin in hebben, jaloeers zijn op je beste vriendin, iets nieuws hebben en bang zijn voor reacties, wat jaloezie is en niet tegen je verlies kunnen. Hoe gaan de kinderen hiermee om? Hebben ze iets aan de tips van ReChill?
- Voor groep 8: Bekijk dit filmpje over online vriendschap *Nettiquette*. Welke ongeschreven regels van social media kennen de kinderen uit de klas? Hoe kom je erachter wat deze regels betekenen?

Kijk op de website voor meer ideeën.

Leuk liedje over VRIENDSCHAP van Yara & Anjes

https://www.youtube.com/watch?v=8_1NeFczAao

Verschillende vriendschappen

De Kinderboekenjuf verteld: 'Zelf heb ik verschillende vriendinnen waar ik erg dol op ben. Samen met hen klets ik graag bij en doe ik graag leuke dingen. Mijn favoriete bezigheid met vriendinnen verschilt per vriendin. Zo heb ik een vriendin waarmee ik dolgraag over Kerstmis praat, een andere vriendin die inmiddels al drie kindjes rond heeft huppelen waarmee ik graag leuke dingen onderneem en weer met andere vriendinnen drink ik graag een kopje thee onder het bijkletsen. Ik zou niet weten wat ik zonder die vriendschappen zou moeten.'

Met sommige vrienden kan je alles doen, maar net als de Kinderboekenjuf doe je vast verschillende dingen met je vrienden, omdat iedereen anders is en iedereen zo zijn voorkeur heeft voor de dingen die ze graag doen (zie ook het gedicht 'Mi amigonan' van Gino Vrolijk in het Kinderboekenweekgeschenk). Als je je vrienden goed kent, kan je daar rekening mee houden.

Iedereen kan je vriendje zijn

Hoe ziet jouw vriendje eruit?
Is hij groter dan jij of kleiner?
Durft hij veel of is hij verlegen?
Hoe ziet jouw vriendinnetje eruit?
Heeft ze lang of kort haar?
Praat ze veel of is ze stil?
Iedereen kan je vriendje of vriendinnetje zijn.
Iemand op school of uit de buurt.
Maar ook je broertje of je zusje.
Je vader of je moeder.
Je hond of je poes of je konijn.

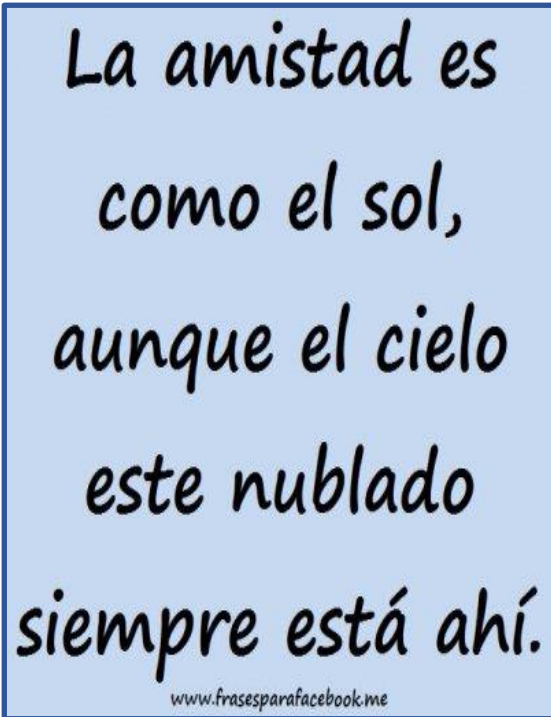

GEDICHTEN EN QUOTES

Op internet (o.a. Pinterest) staan veel 'quotes' over vriendschap, laat de kinderen zelf 'quotes' bedenken. Of laat ze een gedicht (een Elfje of een Haiku) over vriendschap schrijven in de taal die zij het prettigst vinden.

De Kinderboekenjuf op pinterest

ECHTE VRIENDEN

♡
♡ deel dit met je beste vrienden / vriendinnen ♡
♡

maken dingen niet mooier dan ze zijn
durven je uit te lachen
zijn niet bang om je te knuffelen
durven te huilen waar je bij bent
leven met je mee
laten je niet vallen
werken pijnstillend
vergeven je fouten
wijzen je op je valkuilen
rapen je op als je valt
lachen je uit als je nog eens valt
staan naast je
werken kalmerend
accepteren jou volledig
zeggen de pijnlijke waarheid
kunnen met je zwijgen
zijn zeldzaam
komen voor je op
voelen je pijn
worden als familie
zijn onbetaalbaar

♡
♡ deel dit met je beste vrienden / vriendinnen ♡
♡

facebook pagina: Chrisje

VRIENDJES

Wie wil mijn vriendje zijn, jij of jij?
En hij en zij kunnen er ook nog bij.

We zullen spelen en doen leuke dingen,
Met zijn allen gaan we dansen en
springen.

Daar komt nog een andere meid,
Maar wat is dat voor gekkigheid?

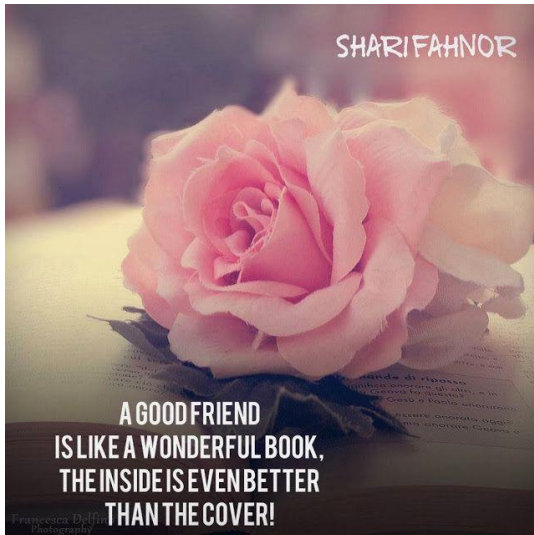
Zij vertelt de waarheid niet,
Wat een vervelende griet!

Nu vinden ze mij niet meer lief,
Die meid is gewoon een vriendendief!

Angelique Maduro-Kerssens

Friendship is so weird...
you just pick a human
you've met and
you're like
"yep, I like
this one"
and you just
do stuff with them.

MOOIE QUOTES OVER VRIENDSCHAP

<http://www.mynd.nu/de-beste-quotes-over-vriendschap/>

Wat zou de wereld zijn zonder vriendschappen? Goede vrienden en een beste vriend(in) zijn niet altijd makkelijk om te vinden, maar ze maken het leven zoveel rijker. Daarom hebben we een aantal mooie quotes over vriendschap verzameld:

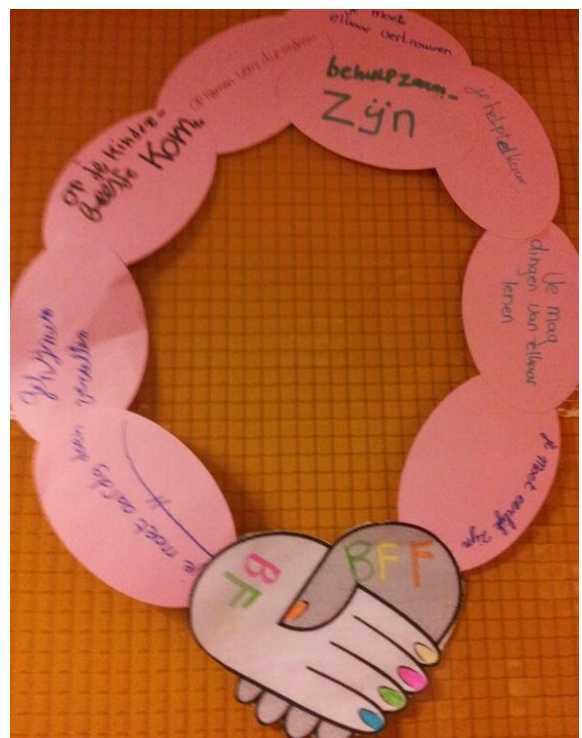
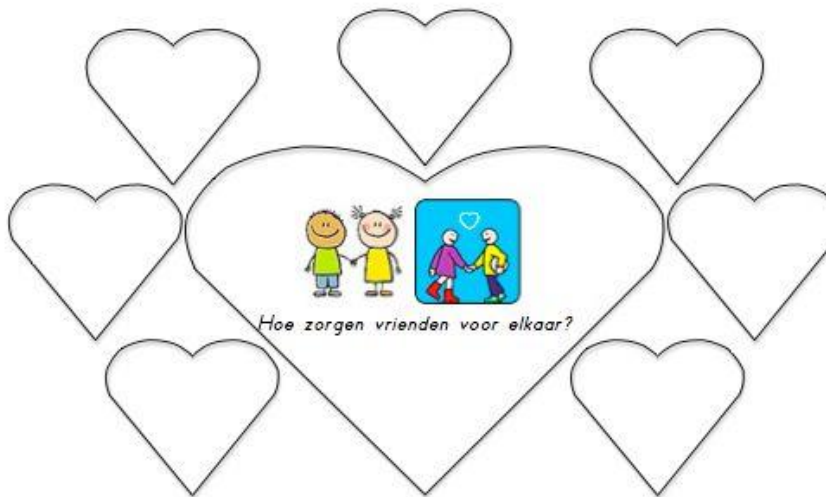
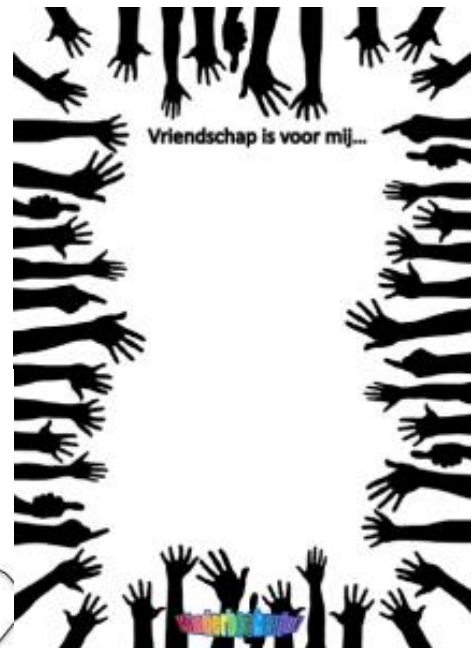
- ♥ 'Een goede vriend is als een klavertje vier, moeilijk om te vinden maar het brengt geluk om deze te hebben.'
- ♥ 'Vriendschap is het moeilijkste om uit te leggen, je leert het niet op school. Maar als je de betekenis van vriendschap niet hebt geleerd, heb je niks geleerd.' – Muhammed Ali
- ♥ 'Vriendschap gaat er niet om wie het langst een deel uit maakt van je leven. Het gaat om degene die je leven binnen wandelde, zei: 'Ik ben er voor je' en het ook bewees.'
- ♥ 'De enige manier om vrienden te hebben, is om er een te zijn.'
- ♥ 'Veel mensen willen met je mee rijden in de limousine, maar het gaat om de mensen die samen met jou de bus willen pakken als de limousine stuk is.' – Oprah Winfrey.
- ♥ 'Echte vrienden zijn als diamanten – helder, mooi, waardevol en altijd stijlvol.'
- ♥ 'Een vriend is iemand die je de vrijheid geeft om jezelf te zijn, dat is wat echte vriendschap is – een persoon laten zijn wie hij echt is.'
- ♥ 'Een echte vriendschap heeft geen dagelijkse gesprekken of samen zijn nodig, zolang de relatie in het hart leeft, zullen echte vrienden niet uit elkaar gaan.'
- ♥ 'Een vriend die je tranen begrijpt is waardevoller dan iemand die alleen je lach kent.'
- ♥ 'Een vriend is iemand die het makkelijk maakt om in jezelf te geloven.'

Wat betekent vriendschap voor jou? Hoe ziet vriendschap eruit? Wat doe je dan? Wat zeg je dan? Wat voel je dan?

Gebruik daarvoor eventueel dit format op A3:

[Vriendschap is voor mij...](#)

Nog meer ideeën om gedachten over vriendschap te verwerken:

Juf Anke

<https://www.jufanke.nl/kinderboekenweek.html>

Ideeën voor de opening of de sluiting

Vriendjes

De leerkrachten vormen tweetallen en verkleden zich als bekende vriendjes zoals Bert en Ernie, Dora en Diego, Mini en Mickey Mouse, Winnie the Pooh en Tijgetje, Kikker en Eend, Jip en Janneke, Bassie en Adriaan. Zo lopen ze voor schooltijd over de speelplaats of vangen de kinderen op in een centrale ruimte. De kinderen vertellen welke duo's ze zien. Hierna krijgt elke groep een boek over vriendschap. Dit boek kan tijdens de Kinderboekenweek (voor)gelezen worden.

Toneelstuk n.a.v. een kinderboek

Neem een (prenten)boek dat centraal staat tijdens de Kinderboekenweek, het verhaal uit dit boek wordt tijdens de opening of de sluiting voor of door de kinderen nagespeeld

Gezellig samen dansen

Dans met de hele school op het kinderboekenweeklied Kom erbij van Kinderen voor Kinderen. Je vindt het lied onder het tabblad 'liedjes en versjes'.

Tijdens de kinderboekenweek

Samenwerken

Geef de kinderen opdrachten waarbij ze samen iets moeten doen.

- * Geef twee kinderen vijf teldopjes of knopen. Ze leggen deze voor zich neer. Het ene kind pakt enkele dopjes weg en het andere kind raadt hoeveel er weg zijn.
- * Geef twee kinderen een klein voorwerp of afbeelding waarop gerijmd kan worden. Om de beurt noemen de kinderen een rijmwoord. Ze geven het voorwerp of plaatje aan elkaar. Wie dit heeft, heeft de beurt.
- * Geef de kinderen een opdracht: Ga op zoek naar iemand die ... Tijdens de weekendkring kan dit bijvoorbeeld iemand zijn die naar opa en oma is geweest. De kinderen lopen door de kring en vragen elkaar wie bij opa en oma is geweest. Zodra ze iemand gevonden hebben, gaan ze zitten. Als iedereen zit, vraag je enkele kinderen wie zij gevonden hebben.

Kijk voor meer werkvormen bij [coöperatief leren](#).

Samen spelen

Doe gezellige groepsvormende spelletjes. Bij deze spelletjes staan het samen spelen, het samen plezier maken en elkaar beter leren kennen centraal. Ideaal voor het thema vriendschap. --> [Naar de groepsvormende spelletjes](#)

Samen een knikkerbaan maken

<http://www.knikkerbaan.nl/wcrol.htm>

Ze vonden het een fantastische activiteit en waren heel gedreven om de knikkerbaan te maken.

Het was natuurlijk wel even nadenken hoe ze het juist moesten doen. Zoals een van de kleuters zei: “Juffrouw we moeten wel samenwerken hè.”

Hoepel door de kring

Maak een kring en houd elkaars handen vast. Steek jouw hand door een hoepel en houd dan de hand van het kind naast je vast. De hoepel zit nu 'vast' in de kring. Geef hem de kring rond. Laat de kinderen zelf bedenken hoe ze dit kunnen doen. Ze zullen elkaar soms ook mogen helpen. Maar ... er is één regel: de handen mogen niet los gaan! Lukt het om de hoepel de hele kring door te geven?

Memory spel

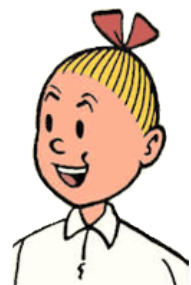
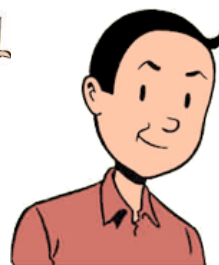
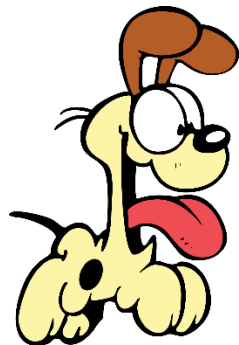
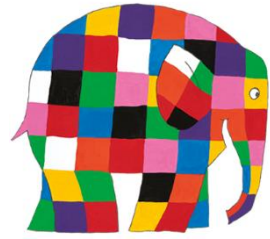
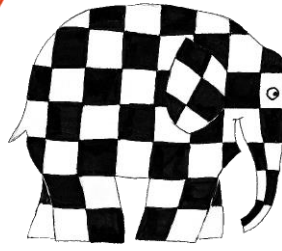
Geef alle kinderen een memoriekaartje (*kan ook met de kaartjes van het spel hieronder gespeeld worden*). De kinderen lopen door de kring en gaan op zoek naar het kind met hetzelfde kaartje. Geef deze twee kinderen een opdracht die ze samen uitvoeren, bijvoorbeeld geef elkaar vijf keer een high-five, haak in en draai drie rondjes, spreid je benen en laat het andere kind eronderdoor kruipen etc. Of leg de kaartjes op de grond en laat de kinderen in duo de memories vinden.

Vriendjeszoekspel

Print van elk duo één afbeelding op groot formaat (A5 of A6). Geef elk kind een een afbeelding. De kinderen gaan op zoek naar het vriendje van hun afbeelding. Als ze die gevonden hebben, gaan ze bij elkaar in de kring zitten en vertellen ze iets over de duo's uit de boeken.

Maak gebruik van afbeeldingen van bekende duo's (uit boeken) zoals Jip en Janneke, Kikker en Eend, Mogli en Baloo, Donald Duck en Pluto, Hiccup en Toothles, Pooh en Piglet, Charley Brown en Snoopy, Mike en Sully, Spongebob en Patrick, Elmer en Wilbur, Mickey en Minnie, Kuifje en Bobbie, Garfield en Odie, Dora en Diego, Peter Pan en Wendy, Suske en Wiske.

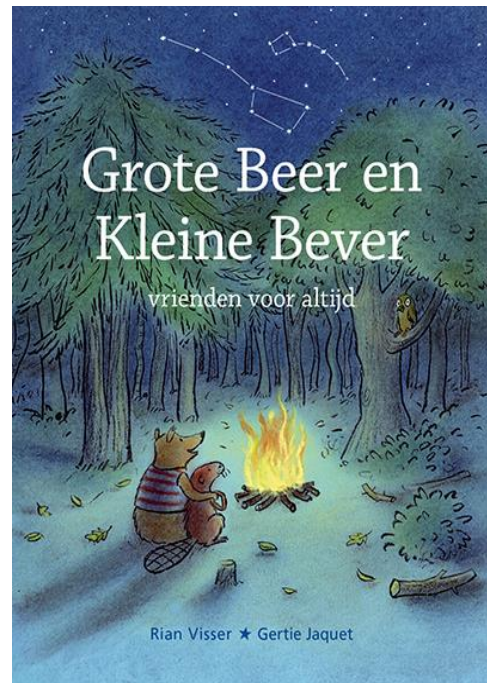

Rian Visser

<http://www.rianvisser.nl/kinderboekenweek/>

Grote Beer en Kleine Bever, vrienden voor altijd (voor groep 1/2/3)

Beer en Bever zijn de beste vrienden, ook al zijn ze heel verschillend. Beer houdt van slapen, lezen en veel eten. Bever is altijd bezig en verzint voortdurend nieuwe dingen om te doen. In het laatste verhaal gaat Beer logeren bij zijn vriend Oude Beer. Bever begrijpt er niets van. Hij is toch de vriend van Beer?

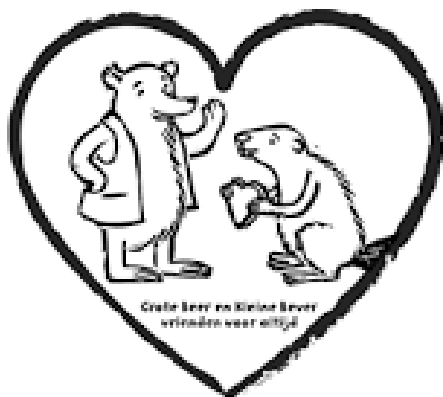
Digibordlessen: https://www.rianvisser.nl/downloads/BeerEnBever_digibordles.pdf

Handleiding: https://www.rianvisser.nl/downloads/BeerEnBever_handleiding.pdf

Werkboekje: https://www.rianvisser.nl/downloads/BeerEnBever_werkboekje.pdf

Kinderboekenweek 2018

Vriendschap

Werkboekje van:

Toneelstuk opening Kinderboekenweek 2018

Grote Beer en Kleine Bever vrienden voor altijd

Tekst Rian Visser, illustraties Gertie Jaquet

Rollen

Verteller
De verteller heeft het boek *Grote Beer en Kleine Bever, vrienden voor altijd* vast en doet alsof hij hieruit voorleest. (Het toneelstuk is een combinatie van twee verhalen uit dit boek.)

Deze speler kan als een echte beer verkleed zijn, maar ook een roodgestrepte trui en bijvoorbeeld berenoren dragen en eventueel wat schmink. Grote Beer is groot, wijs en volwassen en heeft een zware stem.

Deze speler kan als een echte beaver verkleed zijn, maar kan ook een platte staart, knaagtanden en snorharen hebben en eventueel wat schmink. Kleine Bever is klein, kinderlijk en impulsief en heeft een hoge stem.

OPENING KINDERBOEKENWEEK 2018 PAG 1

Deze lessen van Rian Visser zijn ook erg leuk:

Eerst luisteren, dan tekenen

De kinderen maken een tekening bij een verhaal. De lessen en verhalen vind je op onderstaande link

http://www.rianvisser.nl/downloads/FantasieverhalenRianVisser_2017.pdf

Eerst tekenen, dan schrijven

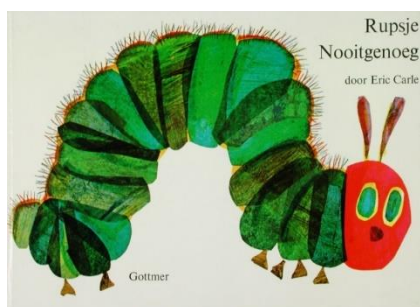
Vaak krijgen kinderen de opdracht een verhaal te schrijven, waar ze daarna een tekening bij mogen maken. Maar wat gebeurt er als je deze volgorde eens omdraait?

<https://www.praxisbulletin.nl/wp-content/uploads/2018/04/Eerst-tekenen-dan-schrijven.pdf>

Illustraties in kinderboeken

In dit PDF document verteld Rian Visser over verschillende technieken die illustrators gebruiken.

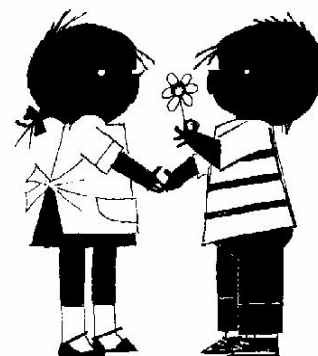
<http://www.rianvisser.nl/downloads/illustratiesinkinderboeken.pdf>

Een voorbeeld hiervan is de techniek die de illustrator Eric Carle gebruikt. Zijn bekendste boek is Rupsje Nooitgenoeg De illustraties zijn collages van beschilderd papier.

Een ander voorbeeld zijn de verhaaltjes van Jip en Janneke. Deze zijn geschreven door

Annie M.G. Schmidt en getekend door Fiep Westendorp. Deze verhaaltjes verschenen vanaf 1952 elke week in de krant Het Parool. Het was toen nog niet mogelijk om op goedkoop krantenpapier mooie grijstinten of zelfs kleur te drukken. Daarom tekende Fiep Westendorp Jip en Janneke als zwarte silhouetjes.

Geef de kinderen de opdracht om één van deze technieken te gebruiken om een verhaal te illustreren. Een verhaal dat is voorgelezen, of een door de leerlingen zelf uitgekozen verhaal.

Blitz!

Blitz eet van de boom.
Elke dag groeit er wat aan.
Dit is een hap.
Blitz is er dol op.
En dit is een knak.
Soms groeit er een smul aan.
Of een bijt.
Een lik smaakt ook goed.

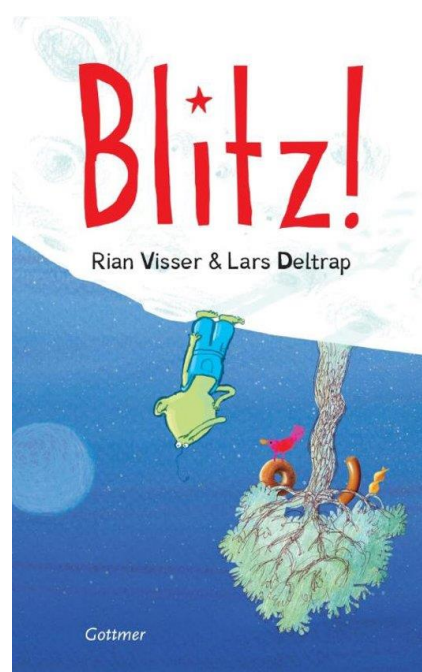
Blitz! gaat over Blitz. Blitz woont op bol Nul. Zijn bol heet Nul omdat een nul rond is en zijn bol dat ook is. Blitz is een ruimtewezen: zijn huid is groen, zijn broek is blauw, zijn neus is lang en hij heeft een spriet op zijn hoofd. De neus van Blitz is best een beetje raar. Als Blitz bang of boos is, trekt hij aan zijn neus. Zijn neus wordt dan heel lang en wanneer Blitz hem loslaat, doet zijn neus 'Plong!'. Elke dag loopt Blitz een rondje op zijn bol en dan komt hij altijd weer uit bij de boom waar hij woont. Op een dag ontmoet Blitz Tjilp de vogel. Blitz vraagt waar Tjilp woont en Tjilp vertelt over de bol waar hij woont. Blitz vindt die bol heel leuk klinken en wilt ook op die bol wonen. Hij wilt daar zoeken naar een vriend. Hij hakt zijn woon-boom om een raket te maken en samen met Tjilp vertrekt Blitz naar bol Aarde. Op bol Aarde gaat Blitz op zoek naar een vriend...

In dit boek staat het thema vriendschap centraal. Blitz spreekt namelijk de wens uit dat hij graag een vriend wilt hebben. In dit boek lees je of het Blitz lukt om een vriend te vinden. Daarnaast kun je ook van te voren vragen aan de kinderen of het Blitz zal lukken om een vriend te vinden en hoe ze denken dat een vriend voor Blitz er uit zal moeten zien.

Wat vond ik van dit boek?

Blitz! is een vrolijk en grappig geschreven boek. Er gebeuren een hoop grappige dingen in en er staan grappige woorden in het verhaal. Het boek is makkelijk zelf te lezen voor jonge, beginnende lezers. De woorden in dit boek bestaan voornamelijk uit een of twee lettergrepen en deze woorden leren kinderen in groep 3 lezen. Daarnaast is het lettertype van dit boek ook heel fijn om te lezen. Het hele boek is namelijk gedrukt in het lettertype dat speciaal ontwikkeld is voor mensen met dyslexie.

Boeken voor kinderen die net beginnen met lezen zijn vaak saai en er gebeurt weinig in. *Blitz!* is wat aan de dikke kant voor beginnende lezers, maar het verhaal is heel erg leuk voor beginnende lezers en op de illustraties is genoeg te zien zodat de jonge lezers deze eerst even kunnen bekijken en dan weer rustig verder kunnen lezen. Naast dat kinderen dit boek zelf kunnen lezen, is dit boek natuurlijk ook erg geschikt als voorleesboek.

<http://www.christelijkekinderboekenmaand.nl/>

BCB, de Brancheorganisatie voor het Christelijke Boeken- en muziekvak organiseert in oktober 2018 voor de 24ste keer de Christelijke Kinderboekenmaand.

Het thema is **Door dik en dun** - *Vriendschap vieren*.

Als je iemand door dik en dun steunt, help je hem of haar in goede en in slechte tijden. Een goede vriendschap is goud waard. De wetenschap dat je altijd bij de ander kan aankloppen, wat er zich ook voordoet of hoe je je ook voelt, maakt vriendschap zo bijzonder.

Op deze site staan ook een liedje, een gedichte en een werkmap:

Geen beste vriend?

Dit onderwerp kan in alle klassen besproken worden: het artikel hieronder zou 'as is' in de bovenbouw gebruikt kunnen worden of als achtergrondinfo voor de leerkracht om een discussie hierover op gang te brengen.

- Wel of geen BFF
- Uitsluiten/betrekken
- Bullying
- Conflicthantering

Why Prince George is not encouraged to have a best friend at his new school

<https://www.today.com/parents/why-prince-george-not-encouraged-have-best-friend-his-new-t116540>

Last week, four-year-old Prince George started school and he looked *mega* cute in his little blue uniform as he rolled up to the gates with his dad, Prince William.

The young royal now attends Thomas's school in Battersea, London, where he'll probably be making lifelong friends as we speak.

But if the school has got anything to do with it, Prince George won't be making a *best friend* there. Thomas's has a policy which discourages children to have a singular best friend.

It sounds odd; you'd think they'd want their pupils to make close friends, but the policy is all in the name of kindness.

There are signs everywhere saying 'be kind' - that's the ethos of the school, but they don't encourage you to have best friends.

The idea behind it is that the school **doesn't want any of the children to feel left out**, and as we can probably all remember, once you find a best friend in class there's not much that will tear you apart. Thomas's also ensures there's **no excluding of pupils outside the school gates as well as inside**, with some pretty unique rules on birthday party invites.

There's a policy that if your child is having a party - unless every child is invited - you don't give out the invites in class, which might be quite a good thing as you don't feel excluded.

Boek zoekt vriend

Boekpresentaties in groepjes waarbij de presenterende groep de rest van de klas probeert te overtuigen ook bevriend te raken met het boek, ze moeten dus een soort van reclame maken voor het boek: Waarom is het zo leuk, spannend, geweldig en een 'must' om te lezen?!

 **Vrienden zijn als boeken, je leest er velen,
maar houdt alleen de beste!**

Op internet (Pinterest, youtube, etc) staan verschillende manieren om een boek te presenteren:

Kinderen kunnen ook zelf iets bedenken, beeld bijvoorbeeld het volgende uit:

- Wat is de titel van het boek?
- Waar gaat het boek over?
- Wie is de hoofdpersoon?

<https://www.weareteachers.com/creative-book-report-ideas/>

Leuke DIY activiteiten omtrent het thema Vriendschap

Kijkdoos of muurkrant

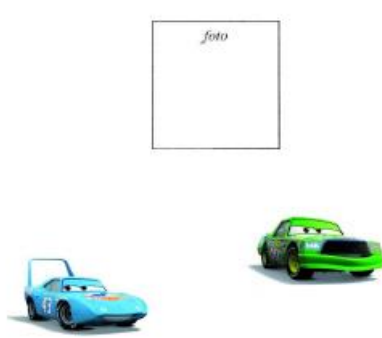
Laat de kinderen in (vrienden)groepjes een muurkrant/poster of een kijkdoos over Vriendschap maken. Bijvoorbeeld over wat vriendschap is, over hun eigen vrienden en wat ze doen of zoals deze, voor de kleintjes, van Kikker en z'n vriendjes.

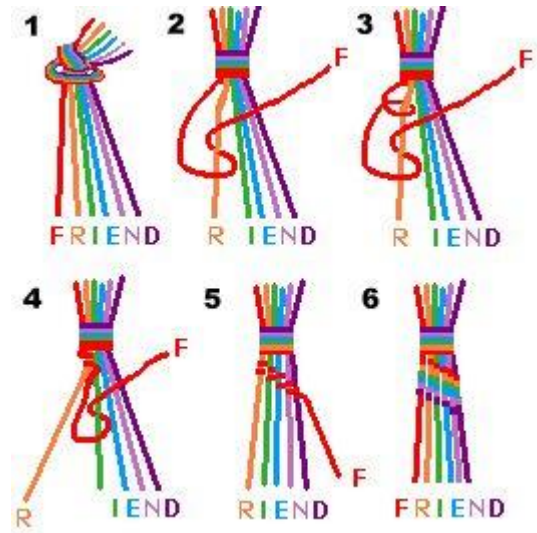
Vriendschapsboekje

Zoek 'vriendschapsboek' op google Images en je ziet vele voorbeelden om zelf een leuk vriendschapsboekje te maken, zowel voor jongens als voor meisjes.

<p>Kleur ogen:</p> <p>Kleur haar:</p> <p>Hobby's:</p> <p>Mijn leukste eten:</p> <p>Mijn spel:</p> <p>Mijn computer game:</p> <p>Mijn muziek:</p> <p>Mijn lied van dit moment:</p> <p>Sport:</p> <p>Broers/zussen:</p> <p>Beste vriend en/of vriendin:</p> <p>Liefste persoon die ik ken:</p> <p>Liefste wens:</p>	<div style="text-align: center;"> <p>foto</p> </div> <p>Naam:</p> <p>Adres:</p> <p>Woonplaats:</p> <p>Ik ben jarig op:</p> <p>Sterrenbeeld:</p>
--	---

VRIENDSCHAPSARMBANDJES

Soda Pop Can Tab Bracelet

<http://diy.silvercare.nl/?p=38>

Diy | 5 Makkelijke En Snelle Vriendschaps Armbanden | Craftmama

<https://www.youtube.com/watch?v=c43RI64H1Xs>

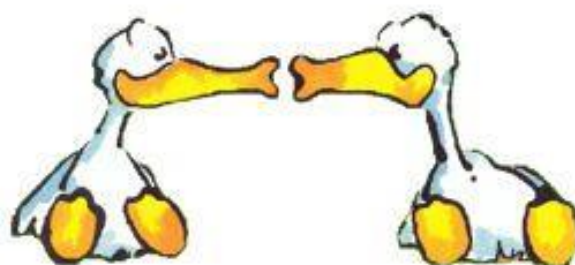
<https://www.youtube.com/watch?v=W2GhB8k7vBw>

<https://www.youtube.com/watch?v=bgNV9ImCeCw>

KOM ERBIJ!
KINDERBOEKENWEEK
 3 T/M 14 OKTOBER 2018

Y	A	N	N	T	P	Q	I	Q	K	E	G	F	N	S	C	B	L
O	I	N	E	D	N	I	B	R	E	V	U	V	L	O	W	J	N
S	G	N	Z	G	F	T	G	E	Z	E	L	L	I	G	F	N	Q
P	T	E	K	Q	Z	Y	O	E	B	N	M	Y	S	M	E	V	V
U	B	H	V	V	V	H	S	E	U	E	S	K	F	M	F	B	G
W	T	C	L	G	G	W	X	D	S	T	I	C	A	L	J	O	G
H	G	A	U	V	E	O	B	J	A	S	P	S	H	U	G	F	G
W	F	L	U	C	U	K	H	V	B	O	A	G	V	Z	E	G	Y
N	J	D	R	O	F	E	R	X	J	O	H	G	M	V	V	P	U
I	P	S	O	R	L	I	V	Q	J	R	C	U	E	R	E	R	W
Y	S	E	Q	P	E	L	D	I	Q	T	S	S	D	I	N	E	X
H	V	E	E	N	N	P	E	M	Y	X	D	A	F	E	T	S	U
K	C	N	D	A	N	O	L	J	M	N	N	M	E	N	V	P	V
P	E	S	B	A	N	M	E	U	Y	E	E	U	I	D	K	E	C
B	F	H	N	E	E	I	N	Z	W	K	I	N	L	I	P	C	B
Y	B	I	J	Z	O	N	D	E	R	W	R	O	K	N	M	T	R
R	R	T	W	P	A	X	O	C	Y	P	V	E	N	C	W	G	Z
K	A	X	V	E	R	T	R	O	U	W	E	N	H	E	P	I	Y

- BIJZONDER
- GEZELLIG
- LIEFDE
- TROOSTEN
- VRIEND
- DELEN
- HELPEN
- RESPECT
- VERBINDEN
- VRIENDIN
- GEVEN
- LACHEN
- SAMEN
- VERTROUWEN
- VRIENDSCHAP

<https://nl.pinterest.com/pin/304837468523352865/>

Vriendschap

Kinderboekenweek 2018

Horizontaal

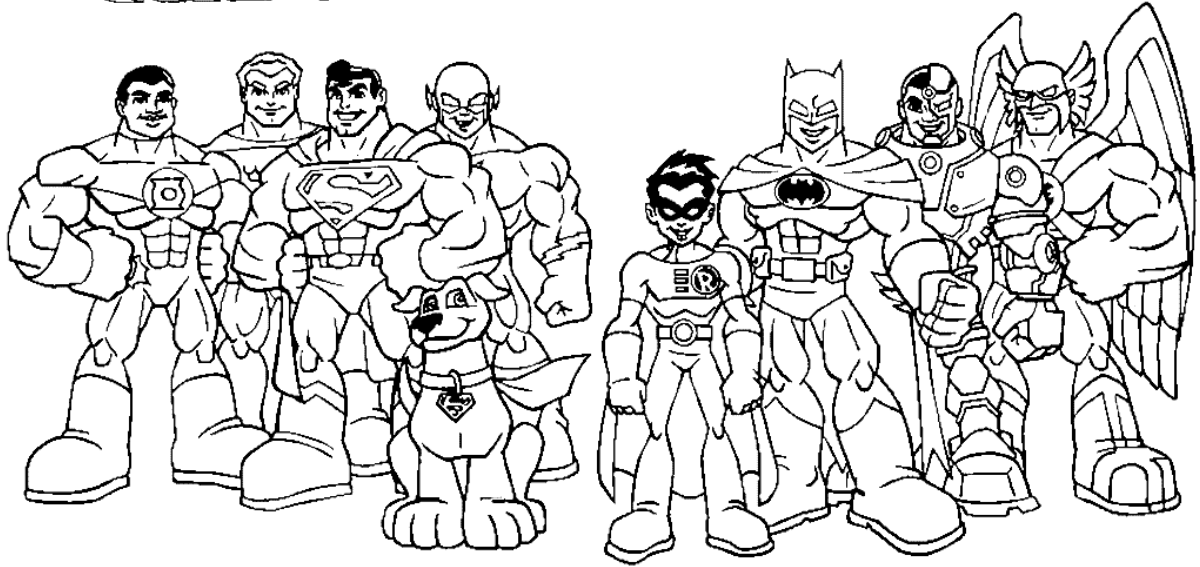
Verticaal

- 5. Mario en.....
- 7. Wiske en.....
- 8. Jip en
- 9. Kuifje en
- 10. Lilo en....
- 12. Tom en.....

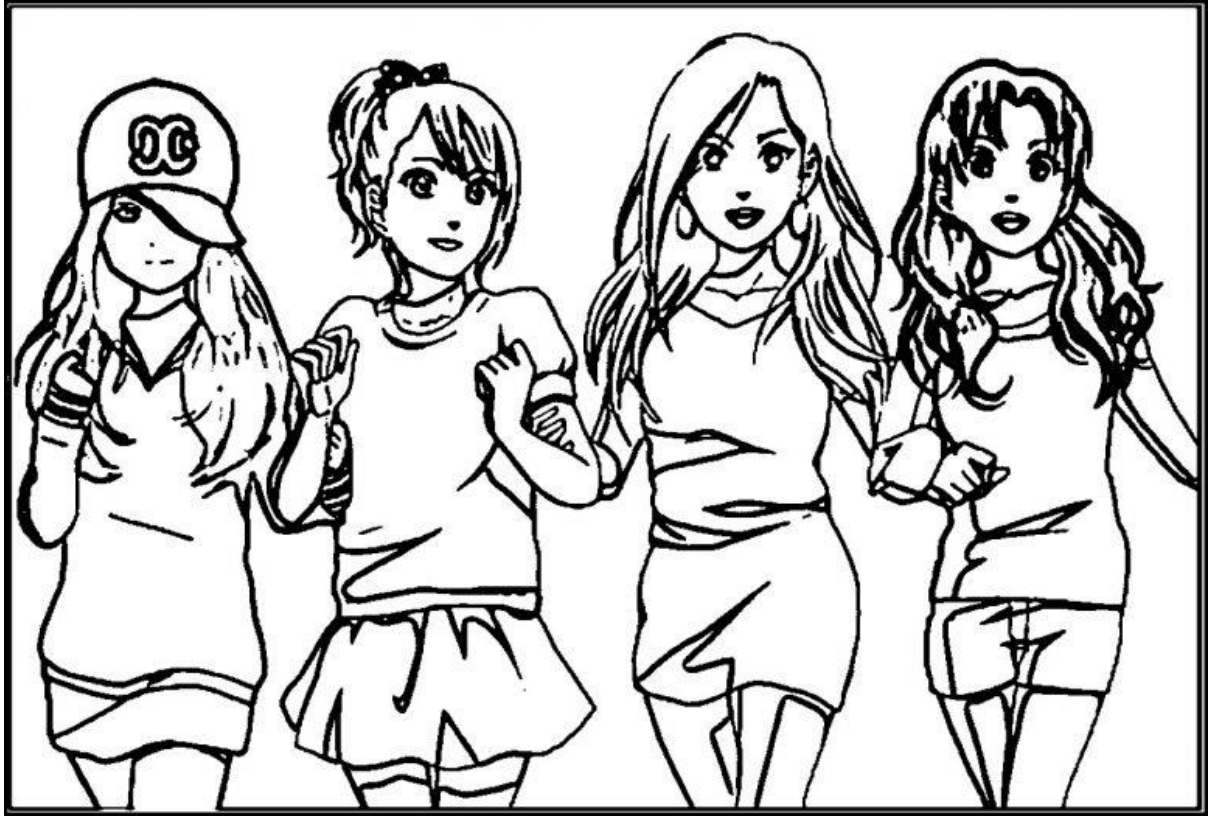
- 1. Bassie en
- 2. Bert en....
- 3. Fokke en
- 4. Phineas en
- 6. Asterix en.....
- 9. Knabbel en...
- 11. Frank en....

THE SUPER FRIENDS

BEST FRIENDS

DIT IS ECHTE VRIENDSCHAP

<http://www.mynd.nu/dit-is-echte-vriendschap-in-24-voorbeelden>

Natuurlijk heb je 583 vrienden op Facebook. Maar die paar echte vrienden om je heen, die maken het verschil. Die ken je door en door, die kun je blind vertrouwen. Vooral die ene.

Lots of people want to ride with you in the limo, but what you want is someone who will take the bus with you when the limo breaks down. –Oprah Winfrey

Herkennen jij en jouw *bestie* je ook in onderstaande voorbeelden?

1 Je hebt geen Facebook nodig...

om te weten wanneer hij/zij jarig is of wat ze gisteravond gegeten heeft, want dat wist je natuurlijk al. Maar alles wat jullie op facebook posten 'like'je wel van elkaar, ook al is het de zoveelste foto van zijn/haar nieuwe puppy.

2 Je belt hem/haar als eerste

Deden ze weer vervelend op school? Kreeg je een 9 voor dat hele moeilijke proefwerk? Bij vervelende en fijne gebeurtenissen bellen jullie elkaar als eerste!

3 Interesse in details

Allerlei vrij saaie details van elkaars leven vinden jullie tóch interessant. Je praat makkelijk over vanalles, over die nieuwe broek die je hebt gekocht, maar ook hoe vervelend je kleine broertje was en dat je hond ziek was.

4 Vertrouwen

Je weet wat je aan elkaar hebt. Je weet dat je hem/haar een geheim kan toevertrouwen en dat alles wat je vertelt en wat jullie samen hebben meegemaakt niet wordt doorverteld.

5 Jezelf zijn

Bij hem/haar kun je echt jezelf zijn. Je durft je mening te geven, je gevoelens te uiten, over stomiteiten en vergissingen te vertellen, want je weet dat ze je niet veroordeelt.

You are my best friend
because... you
are you, you
let me be me,
and still...
we love each other!

Two yellow Minions from the Despicable Me franchise are shown in a playful, dancing pose. They are wearing their signature blue overalls and goggles.

6 Je kent haar heel goed

Soms begrijp je totaal niet waarom je bestie doet wat hij/zij doet. Toch snap je het, want je kent hem/haar. Dit is gewoon t ypisch jouw vriend(in). Jullie begrijpen elkaar ook zonder woorden, een enkele blik is al genoeg.

7 Je hoeft niet te praten

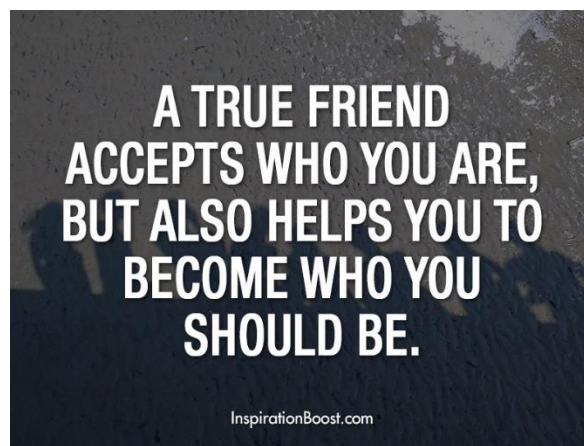
Je hebt elkaar altijd genoeg te vertellen, maar soms zeggen jullie helemaal niets en dat is ook goed.

8 Humor

Met hem/haar kun je gieren om de meest suffe dingen.

9 Eerlijkheid

Je bent het niet met alles eens. Als je denkt dat het nodig is dan ben je eerlijk. Niet omdat jij er plezier aan beleeft, maar omdat je denkt dat hij/zij daar een beter mens van wordt. En jij verwacht het ook te horen als jij stom of naar doet.

10 White lie

Smaken verschillen nou eenmaal, dus wanneer hij/zij die (volgens jou) vreselijk lelijke jeans aan heeft, maar daar supertrots op is, dan is een leugentje op z'n tijd ook niet verkeerd. Want jij weet dat hij/zij er blij van wordt en dan hou je je mond.

11 Meningsverschillen zijn oké

Echte vriendschap is sterker dan een meningsverschil. Jullie hebben wel eens een stevige discussie, maar waarderen elkaars perspectief, omdat jullie elkaar waarderen. En heb je eens ruzie dan komt het altijd weer goed, want jullie vriendschap is belangrijker dan eh, waar ging de ruzie ook al weer over?

12 Vertrouwdheid

Je voelt je op je gemak bij elkaar, en wacht niet op een: 'Wat wil je drinken?' Je trekt gewoon zelf de koelkast open, of zet de waterkoker aan: 'Jij ook thee?'

13 Meedenken

Als je vriendin ergens mee in de knoop zit, denk je mee. Wat zou een goede oplossing kunnen zijn? Kan jij misschien iets doen? Het is belangrijk dat hij/zij voelt dat je meedenkt, dat je hem/haar steunt. Je weet dat hij/zij er ook voor jou zal zijn.

14 Empathie

Je bent er voor elkaar door dik en dun. Ook als hij/zij in een situatie zit die jij niet hebt meegemaakt, voel je mee met je bff. Bij narigheid, huil je mee. Als er goed nieuws is, dans jij net zo hard door de kamer.

15 Jezelf opzij zetten

Je bent bereid iets te doen waar je helemaal geen zin in hebt, omdat je weet dat dat belangrijk is voor hem/haar.

16 Je wacht niet af

Als je vriendin door een zware periode gaat, zeg je niet: 'Laat maar weten als je iets nodig hebt'. Je dóet het gewoon. En als ze een feestje geeft en de laatste gast vertrekt, begin jij alvast met opruimen. Haar leven is de jouwe.

17 Gelijkwaardigheid

Vriendschap is geven en nemen. Je houdt natuurlijk geen lijstje bij, maar je weet dat jullie vriendschap gelijkwaardig is. De één is misschien een betere luisteraar, de ander verzint leuke uitjes.

18 Elkaar plagen

Jullie mogen grapjes maken over elkaar, ook over gevoelige onderwerpen. Omdat er respect en liefde achter zit.

19 Verdedigen

Als iemand slecht over hem/haar praat, sta jij klaar om je bestie te verdedigen. En je weet dat hij/zij hetzelfde voor jou doet.

20 Verwachtingen

Je hebt geen vaststaande verwachtingen van elkaar. Je hoeft elkaar niet alles te vertellen, elke week met elkaar af te spreken, altijd iets voor elkaar te doen. Je laat elkaar vrij.

21 Ook bij laag pitje

Je weet dat jullie niet dezelfde persoon zullen blijven. Iedereen verandert en het kan zijn dat je vriendschap daardoor een tijdje in een winterslaap belandt.

Omstandigheden veranderen ook, je verhuist, gaat naar een andere school, of zelfs studeren in een ander land. Maar op het moment dat je elkaar weer ziet voelt het altijd meteen weer vertrouwd, net zoals vroeger.

**I used to think that friends were
the people that you could laugh
and talk to. Now I know that
friends aren't that, they're the
people that touch your
hearts. They're the people you can
share your secrets with, cry with,
laugh with, and just have fun
with. They don't judge you or
make you change. They accept
you exactly as you are.**

Life Learned
Feelings

Tips

- Probeer niet om positieve en negatieve acties tegen elkaar af te wegen. Een echte vriend doet geen dingen als over je roddelen, dingen van je stelen, of tegen je liegen – hoe leuk en aardig hij/zij verder ook overkomt.
- Als je "vriend" de hele tijd met iemand anders in gesprek is en nooit met jou praat tenzij jij het gesprek begint dan is het geen goede vriendschap.
- Echte vrienden zullen proberen je overal bij te betrekken. Als iemand je altijd buitensluit bij activiteiten dan is hij of zij geen echte vriend van je. Als hij of zij begint te vergeten om jou mee te vragen en het altijd maar heeft over een bepaalde andere vriend, praat dan met hem of haar.
- Echte vrienden zullen voor je opkomen als je gepest wordt en ze zullen je altijd steunen, wat er verder ook gebeurt of aan de hand is.
- Als blijkt dat je zogenaamde vriend eigenlijk iemand is die van je profiteert, verbreek het contact dan en ga op zoek naar betere vrienden; daar heb je uiteindelijk veel meer aan.
- Een vriend die je constant een slecht humeur bezorgt is geen echte vriend.
- Houd jezelf niet voor de gek door te zeggen dat je met iemand bevriend bent die niet hetzelfde voelt voor jou. Uiteindelijk doe je daarmee alleen jezelf maar pijn.
- Verplaats jezelf altijd in de positie van je vriend of vriendin om te proberen zijn of haar situatie te begrijpen.
- Lieg niet tegen je vriend of vriendin. Doe je dat wel dan is de kans namelijk groot dat hij of zij ook tegen jou gaat liegen. Of nog erger, als jij niet eerlijk bent over dingen die belangrijk zijn en je vriend of vriendin merkt dat je tegen hem of haar hebt gelogen, dan zou dat weleens het einde van jullie vriendschap kunnen betekenen.
- Zelfs als je vriend(in) een echte vriend(in) is kan het zijn dat hij of zij daarnaast ook nog wat andere goede vrienden heeft. Onthoud dat dat geen probleem is! Als jullie echte vrienden zijn dan is het niet nodig om jaloers te zijn als jullie in gezelschap zijn van iemand anders.

Feedback geven en ontvangen

Feedback is **commentaar dat we geven of ontvangen** op iemands gedrag of houding. Via feedback leer je hoe gedrag of houding overkomt en welke gevolgen dat gedrag voor de ander heeft. Het verschil met een compliment of kritiek is dat feedback uitsluitend over **veranderbaar gedrag** gaat.

Feedback kan positief zijn: "Wat heb jij een goeie spreekbeurt gegeven. Ik begreep alles meteen!", maar ook negatief: "Ik vond het vervelend dat je telkens zat te praten tijdens mijn spreekbeurt".

Doelen van feedback

- Positief gedrag te erkennen en te stimuleren.
- Negatief gedrag te corrigeren.
- Relaties tussen personen te verduidelijken.
- Begrip voor elkaar en voor het eigen gedrag te vergroten.

Hoewel het dus erg nuttig is om feedback te geven en te ontvangen, is het wél verschrikkelijk **lastig**. Je hebt er heel wat durf voor nodig. Of het nu negatieve of positieve feedback is. **Geven** we negatieve feedback, dan zijn we vaak bang dat iemand **boos** wordt of dat het niet goed overkomt. Bij positieve feedback vindt de ander je misschien snel een **slijmbal**. **Feedback ontvangen** is zo mogelijk nog moeilijker. Bij negatieve feedback voelen we ons al snel **aangevallen** en bij positieve feedback voelen we ons **verlegen** worden.

Een hele kunst dus, al met al. Zo op het eerste gezicht lijken er zelfs allerlei voordelen te zijn om juist géén feedback te geven:

- De sfeer blijft (schijnbaar) goed.
- Er ontstaat geen conflict.
- Het kost je geen energie om de feedback te verwoorden.
- Je krijgt geen kritiek terug.

Maar op de langere termijn schiet je er niets mee op en zorgt het mogelijk voor allerlei narigheid:

- Er verandert niets, dus je blijft je ergeren.
- De ander krijgt geen kans om zich te verbeteren.
- Het draagt bij tot een negatief zelfbeeld: "Ik wil er wel wat van zeggen maar ik durf niet."

Wanneer feedback?

Wat zijn nu situaties waar je feedback zou moeten geven of kunnen ontvangen?

- Je werkt samen met een paar anderen aan een opdracht en bent heel tevreden over de samenwerking.
- Je zegt op het laatste moment een afspraak met je vriend(in) af, hij/zij is daar niet blij mee.

En hoe doe je het dan?

Bij feedback geven, zijn er de volgende richtlijnen:

1 Beschrijf het gedrag dat je hebt waargenomen. Bijna altijd gaat het om iets dat je gezien of gehoord hebt.

- Doe dit **concreet, duidelijk en feitelijk**, zeg niet wat je erbij gefantaseerd hebt, maar alleen wat je hebt waargenomen.

Een mooie oefening hiervoor is de volgende: Ga met zijn tweeën tegenover elkaar zitten. De eerste ronde: de een bekijkt de ander en verwoordt een minuut lang wat hij voor gedrag bij de ander ziet en/of hoort. Bijvoorbeeld: "Ik zie je met je ogen knipperen." "Ik hoor je zuchten." "Ik zie dat je je ene been over je andere slaat," enzovoorts. Alleen maar waarnemingen. Degene die geobserveerd wordt, zegt niets, behalve als de ander de fout ingaat. Dan kan die het opnieuw proberen.

- Gebruik geen woorden als 'altijd' of 'telkens' maar **benoem de zaken concreet**: "Gisteren kwam je om 11 uur, terwijl we om 10 uur hadden afgesproken." in plaats van "Je komt altijd te laat."
- Doe het in de **ik-vorm**. "Ik hoorde je vanmorgen tegen Pieter praten over mij," in plaats van "Jij roddelt." 'Jij' komt altijd aanvallend over.

2 Vertel vervolgens wat het effect van dat gedrag op jou was.

"Toen je gisteren om elf uur kwam vond ik dat heel erg vervelend, want we hadden om tien uur afgesproken en moesten om half elf bij Diego zijn om op dat project te werken.

Of:

"Ik hoorde je vanmorgen tegen Pieter praten over mij. Dat vond ik hartstikke rot! Als je iets niet leuk vindt, wil ik graag dat je het rechtstreeks tegen mij zegt."

De tweede ronde.

*In de tweede minuut benoem je eerst **wat je ziet** en daarna vertel je wat het **effect** daarvan op jou is. Bijvoorbeeld: "Ik zie je met je ogen knipperen. Ik word er ongedurig van." "Ik hoor je zuchten. Ik voel met je mee, want ik vind het ook een gedoe!" "Ik zie dat je je ene been over je andere slaat. Ik voel hier helemaal niets bij, ik weet niet wat ik zou moeten voelen." Je kan ook wisselen van rol, na de twee rondes.*

De grootste **valkuil** is dat je niet gaat vertellen wat het effect op jou is, maar wat je van die ander vindt. Dus in plaats van "Dat vond ik hartstikke rot" zeg je dan "Je bent achterbaks". Het is natuurlijk overbodig te zeggen dat je met die feedback niets goeds zult bereiken!

3 Tot slot geef je de ander de kans om hierop te reageren.

Hij kan uitleg vragen als hij jouw feedback niet begrijpt of uitleg geven over zijn gedrag.

"Gisteren zag ik jou om elf uur binnenstappen. Dat vond ik heel erg vervelend, want we hadden om tien uur afgesproken en moesten om half elf bij Diego zijn om op dat project te werken. Wat vind jij daarvan?"

Of:

"Ik hoorde je vanmorgen tegen Pieter praten over mij . Dat vond ik hartstikke rot! Als je iets niet leuk vindt, wil ik graag dat je het rechtstreeks tegen mij zegt. Hoe denk jij daarover?"

Deze drie stappen zijn makkelijk te onthouden met het simpele rijtje: **Ik, Ik, Jij**

- Ik zie/hoor ...
- Ik vind/voel ...
- Wat vind jij daarvan?

Je kunt gaan oefenen, door eens op een rij te zetten wie je tot nu toe géén feedback hebt gegeven, terwijl dat best had gekund. Bijvoorbeeld je vriend, die jou niet antwoordt als je hem text. Of je vriendin, die nooit geld bij zich heeft als jullie naar de stad gaan en jij moet haar telkens trakteren.

Schrijf nu eens op, hoe je deze feedback zou kunnen verwoorden. Volgens het 'ik-jij-principe'.

*Neem je voor om het de eerstvolgende keer dan ook echt te gaan zeggen, en, nog belangrijker: **doe het ook!***

Algemene tips bij het geven van feedback

- Geef ondersteunende feedback als je positief gedrag wilt benoemen, geef corrigerende feedback als je iemand wilt corrigeren.
- Geef alleen feedback op **veranderbaar gedrag**. Iemand kan er niets mee als je hem vertelt dat je het heel irritant vindt dat hij dyslectisch is. Ook al is het waar, het zal de sfeer niet verbeteren!
- Geef feedback kort na het gebeurde. Hoe langer geleden, hoe kleiner de kans dat de ander nog weet waar je het over hebt. Maar **kies het tijdstip wel goed uit**: geef geen feedback als je boos bent of even tussendoor.
- Stel je open en kwetsbaar op, luister goed en wees eerlijk.
- **Toon respect voor elkaar!**

Richtlijnen voor het ontvangen van feedback

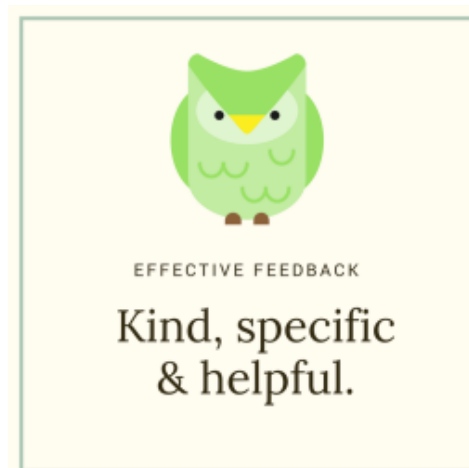
- **Probeer de feedback te begrijpen.** Vraag om uitleg als je niet weet wat er met de feedback wordt bedoeld. En ben je te verbluft om er goed naar te kunnen luisteren, zeg dan dat je er een andere keer op terugkomt.
- **Beoordeel de feedback**, door jezelf bijvoorbeeld de volgende vragen te stellen:
 - Vind ik deze feedback positief of negatief, terecht of onterecht?
 - Hecht ik waarde aan deze feedback? Kan ik er door verbeteren?
 - Herken ik de feedback? Heb ik dit al eens eerder gehoord?
- En **kies** vervolgens **wat je wilt doen** met de feedback. Je kunt bijvoorbeeld:
 - Er helemaal niets mee doen als je het onzin vindt.
 - Besluiten om je gedrag te gaan veranderen, als je het eens bent met de feedback.
 - Aan vrienden of familie vragen of ze de feedback herkennen, als jij nog niet weet of je het herkent of niet.

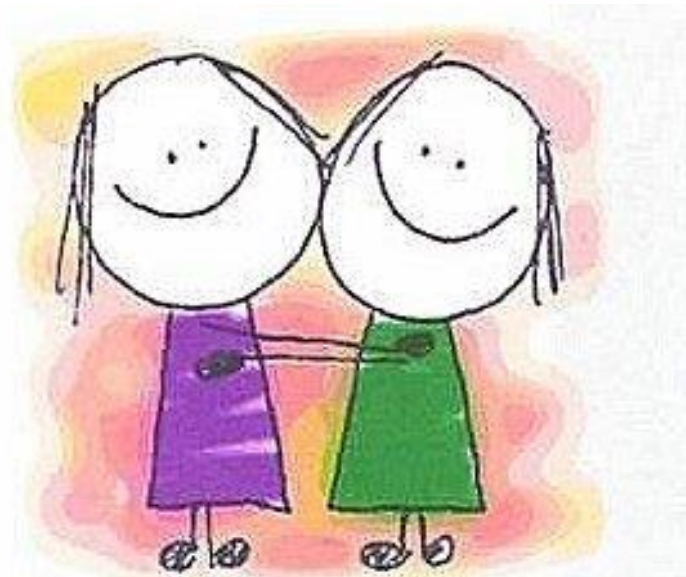
Wanneer heb je voor het laatst feedback ontvangen? En hoe ging je er mee om? Ga er eens 5 minuten voor zitten. Probeer je reactie te herformuleren volgens de bovenstaande regels. En bedenk ook wat je met die feedback kunt doen.

Schiet niet in de verdediging!

Zie negatieve feedback niet meteen als een **aanval** op jou. Sta open voor positieve feedback, doe niet alsof het niets betekent. Bedenk hoe moeilijk het is om feedback te geven. Iemand heeft toch maar de moeite genomen om die hobbel te nemen. Daar kun je tenminste waardering voor opbrengen, hoe lastig dan ook.

Je kunt feedback **als een cadeautje** zien: een cadeau kan mooi of lelijk zijn, gewenst of ongewenst, je zet het op de vensterbank of gooit het misschien wel weg, *máár* ... je waardeert het feit dat iemand de moeite heeft genomen om een cadeautje mee te brengen!

VRIENDSCHAP IS...

SAMEN LEUKE DINGEN DOEN

ELKAAR *helpen* ALS HET NODIG IS

NAAR ELKAAR *luisteren*

ZONDER TE OORDELEN

lachen TOT DE TRANEN

OVER JE WANGEN ROLLEN

geven ZONDER TE NEMEN

... MEER DAN WOORDEN KUNNEN ZEGGEN